Nr. 8 (138) - Septembrie - Decembrie 2023

MAGAZIN

de filatelie, cartofilie și numismatică

CÂTEVA CONSIDERAȚII ASUPRA EMISIUNII FILATELICE „EFIGII" DIN 1903

Leonard Alexandru POP

Lucrarea domnului Anton-Francisc Thomani „Mărcile poștale românești din perioada 1903 - 2018 cu tematică feroviară", apărută în format digital în *Colecția Jurnalul filatelic* în anul 2019, prezintă pe prima poziție emisiunea de timbre „Efigii" pusă în circulație în 1903. Autorul continuă prin acest volum munca regretatului cercetător într-ale filateliei Rudolf Kalinca care în anul 1987 realizase prima ediție a unui catalog specializat al timbrelor românești cu tematica căilor ferate. Lucrările amintite, de bun augur pentru pasionații acestei tematici, au un mic neajuns, din punctul meu de vedere: se rezumă la enumerarea mărcilor poștale care s-ar încadra în această tematică fără a oferi și alte informații, cum ar fi încadrarea în temă. Pornind de la această premisă voi încerca să aduc acele completări, care consider că lipsesc. Bineînțeles, nu am pretenția de a ști tot, de aceea orice completare este binevenită.

Încadrarea în tematica feroviară

Elementul grafic din imaginea mărcilor acestei emisiuni care face legătura cu tematica feroviară o reprezintă *roata înaripată*. Poziționată central în ansamblul grafic al timbrelor, „roata înaripată a devenit oficială odată cu înființarea la 23 aprilie 1880 a Direcțiunii Princiare a Căilor Ferate Române", după cum dezvăluie autorii lucrării „Istoricul Tracțiunii Feroviare din România", în volumul 1.

Caracteristici filatelice

Catalogul Mărcilor Poștale Românești (CMPR), ediția 1974, alocă acestei emisiuni numerele 150-156, iar începând cu ediția 1984 a CMPR acestea se regăsesc la numerele 160-166. Apărută în luna mai a anului 1903, emisiunea *Inaugurarea Palatului P.T.T.* - „Efigii" (L.P. #56) este compusă din 7 valori (15 bani negru, 25 bani albastru, 40 bani verde-albăstrui, 50 bani galben-portocaliu, 1 leu brun, 2 lei roșu-portocaliu și 5 lei violet). Mats Bluckert menționează pe site-ul Romania Stamps că emisiunea a fost pusă în circulație în perioada 18 aprilie/1 mai 1903.

Tipărite la Paris, la imprimeria statului francez în anul 1901, timbrele au fost gravate și imprimate în taille-douce, cu plăci mari, pe hârtie albă semigroasă fără filigran și gumate bistru gălbui. Mărcile având dimensiunile de 23 x 37,5 mm au fost dantelate 13,5 x 14 în sistem pieptene. Prin acest sistem de dantelare toate valorile emisiunii au întotdeauna același număr de dinți pe laturile corespondente, astfel se pot deosebi mai ușor de nenumărate falsuri care circulă pe piață la ora actuală.

Emisiunea a fost ocazionată de inaugurarea Palatului Poștei Centrale din București, iar gravura a fost realizată după modelul pictorului Gabriel Popescu. Născut la Târgoviște în 1866 Gabriel Popescu a urmat studiile Școlii de Poduri și Șosele și a Facultății de Litere din București. Mai târziu a studiat în Franța, la *Academia Julian*, unde s-a pregătit intens pentru *Ecole des Beaux-Arts*. Între 1900 - 1902 a fost gravor la Fabrica de Timbre din București, iar anul 1909 îl prinde la catedra Școlii de Belle Arte din capitala țării noastre. A fost unul dintre cei mai reprezentativi gravori români fiind un participant activ la expozițiile naționale interbelice. Moare în 1937 în localitatea Vulcana-Pandele din județul Dâmbovița.

Toate cele șapte valori ale emisiunii au aceeași imagine grafică, fiind tipărite în culori diferite. Într-un cadru dreptunghiular se distinge efigia Regelui Carol I în medalion, fațada Palatului Poștei Centrale și într-un cartuș jos, un olac tras de mai mulți cai în galop. În colțurile de sus, în două dreptunghiuri, se află valoarea nominală în cifre, iar deasupra olacului, pe o bandă în motive naționale, se află un dreptunghi alb în care este înscris cuvântul „ROMANIA".

Tirajul emisiunii a fost de 25.000 serii complete, iar timbrele au fost tipărite în coli de câte 80 mărci (5 x 16 rânduri).

Puterea de circulație

Cele șapte valori ale emisiunii au oferit posibilități de francare nenumărate pentru perioada 1903-1915. În cele ce urmează voi încerca să trec în

revistă datele de pe amprentele ștampilelor existente pe piesele întâlnite, pentru a evidenția perioda de circulație a acestei emisiuni.

Data	Localitatea	Valoarea nominală	Observații
14 MAI 903	BUCURESCI	5 LEI	2
xx FEB 904	xxx SCI	1 LEU	1
27 MAR 904	xxx ORI	1 LEU	2
14 SEPT 904	BUCURESCI	50 BANI	2
xx NOV 905	BUCUREȘTI	2 LEI	1
11 JAN 906	BUCUREȘTI	15 BANI	2
24 NOV 908	BUCUREȘTI	2 LEI	ofertată pe okazii. ro la prețul de 75 lei
26 NOV 915	BUCUREȘTI	5 LEI	ofertată pe okazii. ro la prețul de 120 lei

Varietăți

Se cunosc două varietăți de culoare la marca de 2 lei (galben portocaliu) și la cea de 5 lei (violet roșcat).

Din CMPR ´84 aflăm că a existat și o coală de 80 bucăți din valoarea nominală de 2 lei nedantelată, negumată, de culoare galben portocaliu, care nu ar fi circulat.

Din toate valorile există eseuri pe hârtie cartonată albă, în culoare neagră, tipărite în coli de 80 bucăți (câte două coli din fiecare valoare și o coală din valoarea de 5 lei brun roșcat).

În anul 2003, cu prilejul aniversării Centenarului emisiunii *„Efigii”,* Poșta Română a pus în circulație cartea poștală cod 046/2003 cu dimensiunile de 104 x 148 mm. În semiilustrație (70 x 57 mm) se poate observa un bloc de 8 timbre nedantelate cu eroarea de culoare de 2 lei portocaliu care face parte din colecția Cristinel Popa.

Timbrul fix, cu valoarea nominală de 1500 lei și cu dantelura falsă (22 x 30 mm), prezintă un eseu al emisiunii. Poate cei mai tineri sau cei care nu sunteți încă familiarizați cu toți termenii filatelici vă întrebați ce reprezintă termenul „eseu”, pe care l-am pomenit deja de câteva ori în acest material?

Autorii de dicționare filatelice și de lucrări de specialitate au păreri care se aseamănă mai mult sau mai puțin, și oferă o paletă de explicații ale acestui termen. Dacă stai să le analizezi pe toate în situația în care nu ești lămurit despre ce este vorba, atunci sigur devii mai confuz. Probabil definiția cea mai corectă, din punctul meu de vedere, a acestui termen este dată de catalogul *Stanley Gibbons* în care se explică eseul ca fiind „un tipar de probă efectuat după unul sau mai multe clişee cu desene neaprobate şi neadoptate". Prin urmare, imaginea acestor timbre de probă poate să difere de imaginea timbrelor emise în cele din urmă.

Falsuri

Atenție mare la sursele de achiziții! Menționam la începutul articolului că modul de dantelare al emisiunii oferă o caracteristică aparte în identificarea ușoară a pieselor originale: numărul de dinți de o parte și de alta a mărcii trebuie să fie egal. Dar ce te faci când te lași „furat" și de aspectul comercial și uiți să numeri dinți, ca să nu spun găuri? Ca referință pentru o marcă standard vom avea, în medie, 16 dinți în plan orizontal și 28 de dinți în plan vertical.

Cote și cotații

Valoarea pieselor filatelice este una relativă și este dată de principiul cerere - ofertă. Niciodată vânzarea a două piese identice nu va întruni aceleaşi condiţii, iar rezultatele vor fi întotdeauna diferite. Depinde în foarte mare măsură unde vinzi și cui vinzi. De asemena de unde cumperi și de la cine cumperi.

Cota de catalog poate să difere mult de prețul de listă, precum și de valoarea tranzacției încheiate. Niciodată aceste valori nu sunt bătute în cuie, însă pot fi niște referințe a ceea ce s-a întâmplat odată pe marginea pieselor în cauză.

Făcând o retrospectivă a emisiunii în cauză, am constat următoarele:

CMPR din 1984 cota seria de 7 valori neuzată la prețul de 2500 lei (la valoarea de atunci), pe când ediția din 2017 a CMPR o cota la 610,50 lei. Seria uzată era cotată la 1200 lei față de 254,40 lei.

La ora actuală, pe site-urile de comerț electronic, prețurile depășesc 100 de lei pentru seria uzată și 750 de lei pentru seria neuzată.

Bibliografie:

1.Anton-Francisc Thomani, „Mărcile poștale românești din perioada 1903 - 2018 cu tematică feroviară", Colecția Jurnalul filatelic, 2019, https://jurnalulfilatelic.blogspot.com/2019/03/anton-francisc-thomani-marcile-postale.html

2.Cristian Andrei Scăiceanu, „Dicționarul machetatorilor mărcilor poștale românești", Ed. Oscar Print, București, 2018

3.Rudolf Kalinka, „Catalogul Mărcilor Poștale din tematica de căi ferate - România", 1987

4.Gheorghe Tudor, Coriolan Chiricheș, Gheorghe Mermeze, „Catalogul Mărcilor Poștale Românești 1858-1989", Ed. Axa, 2017

5.Mats Bluckert, 1903 - 1907, Romania Stamps, http://www.romania-stamps.com/sc/1903-1907.htm

6.Stanley Gibbons, Stamp Collecting Definitions & Philatelic Terms, 2016, https://subscriptions.stanleygibbons.com/stanleygibbons/view/content/sg_philatelic_terms#

Pe lângă piesele din colecția proprie au fost analizate imagini ale pieselor postate pe site-urile:

***, Delcampe.net
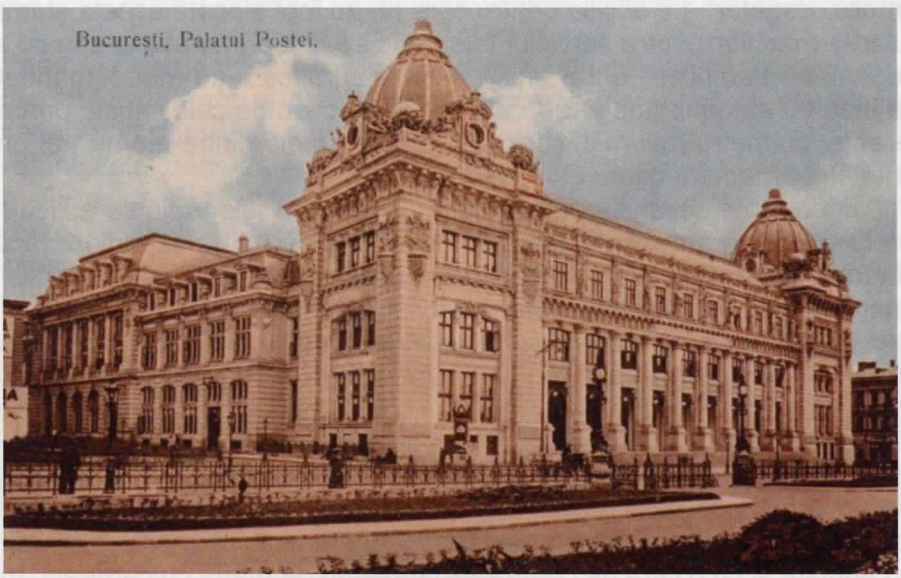
***, Okazii.ro